

Szakmai önállóság, bizalom, konszolidált anyagi viszonyok

– BM Duna Szimfonikus Zenekar – Belügyi Általános Kht.

Szekler Ferenc zenekari igazgató
biztató jövőképe:

– 2001 januárjában Önök megkeresték a Zenekart, hogy egy rövid tájékoztató segítségével elejét vegyék az esetleges szóbeszédnek a zenekar jövőjét illetően. Megtörténtek-e és az Önök kedvére alakultak-e azok a változások, amelyekről akkor még kevésbé konkrét formában olvashattak az előfizetők?

– Az emberek izgalmasabbnak tartják a rossz híreket és szívesebben beszélgetnek a rémhírekről, mint a netán unalmasnak látszó valóságról. Az elmúlt években sok bizonytalansággal kellett szembenézniük a hozzánk hasonló helyzetben lévő együtteseknek. Jóllehet januárban még nem volt teljesen biztos, de már nagy valószínűséggel nyugtázhattuk, hogy a Belügyminisztérium nem próbálja máról holnapra megszüntetni a két művészegyüttest (a BM Duna Táncegyüttest és a BM Duna Szimfonikus Zenekart), hanem olyan működési formát akar létrehozni és biztosítani, amely számukra lehetővé, számunkra pedig anyagilag kedvezőbbé teszi a működést. Mára megszületett a döntés: április 1-jétől közhasznú társaságként élünk tovább, a közalkalmazotti szerződések március 31-vel érnek véget.

– Hogyan fogadta a tagság a változás híreit?

– A kollégák megértették, hogy a továbbélésnek ez az egyetlen alternatívája létezik és senki sem óhajtotta megszüntetni munkaviszonyát a zenekarral.

– Mennyiben érinti mindez magát a zenekart? A fizetések nyilván nem lesznek,

nem lehetnek rosszabbak, de ezen túlmenően mit éreznek majd a muzikusok a megváltozott szervezeti formából?

– A működési keretek mindenemű változása érinti az egyes muzikusokat is. Sokat várunk például a pályázatoktól: eddig hiába pályáztunk, mindig csak elutasítást kaptunk. Az indok az volt, hogy felesleges olyan együttest támogatni, amelyet a Belügyminisztérium tart el. Közhasznú társaságként talán szívesebben támogatják bizonyos szakmai feladatainkat az alapítványok. Másfelől viszont azt a bért, amit eddig kaptunk, ezután is biztosítani fogja a minisztérium. Az állandó fizetés tehát megmarad. Azokat a bevételeket ellenben, amit eddig is megkeresett a zenekar, azután saját maga költetheti el és saját hatáskörében dönthet arról, mire használja fel a befolyt összegeket. Jelentős részét természetesen infrastruktúrára kell költenni: kellene hangszerek, bővíteni szeretnénk repertoárunkat és ehhez kapcsolódóan kottatárunkat, és honorálni szeretnénk olyan szakmai feladatokat, amely a muzikusok bevételeit növeli.

– A Belügyminisztérium az infrastruktúra költségeihez is hozzájárul a továbbiakban, vagy „csak” a fizetéseket biztosítja?

– Keretösszeget kap a közhasznú társaság, amellyel egy éven át gazdálkodhat. Ebben benne foglaltatnak az eddig kapott juttatások – a megfelelő bérek a megfelelő járulékokkal, az étkezési hozzájárulás, az éves bérlet, a ruhapénz. Változatlanul – és a dolgok jelenlegi állása szerint térítésmentesen – használhatjuk a próbatermet, az irodákat és a hangversenytermet a Duna Palotában. Mindez nem jelenik meg készpénzként a zenészek tárcájában, de megjelenik a zenekar működésében, ami viszont erősen befolyásolja az egyéni juttatásokat is.

– Nem változik meg az együttes neve?

– BM Duna Szimfonikus Zenekar marad a nevünk, amit örömmel vállalunk a továbbiakban is. Minden erőnkkel igyekszünk a továbbiakban is kiszolgálni a minisztérium igényeit az állami és házi ünnepeken mind a minisztériumban mind a belügyi cégeknél, legyen igény szimfonikus vagy kamarazenekarra.

Igyekszünk megoldozni a kapott pénzért és azzal lelkiismeretesen elszámolni.

Hangversenyeinken elsőséget élveznek a belügyi dolgozók és arra törekszünk, hogy a körökben különösen kedvelt programok számát a jövőben valamennyire növelni is tudjuk.

– A kottavásárlás kapcsán felmerült repertoárbővítés kapcsán eszembe jut legutóbbi beszélgetésünk Deák karmester úrral, aki elmondta, hogy az együttes létszáma erőteljesen behatárolja a játszható művek körét, stílusát. Nem lesz lehetőségük kicsit nagyobb apparátussal dolgozni?

– Mindaddig közelharcot kellett folytatni egy-egy kiegészítő felkérésért. A Duna Palotának ugyanis öt egysége volt; az öten együtt próbálták megszerezni a fenntartáshoz szükséges bevételeket, utána pedig mindegyikük közelharcot vívott, hogy ebből minél többet megszerezzen. Végül mindig a nem rendszeresített hangszerek, kiegészítő vendégművészek és vendégkarmesterek költségeiről kellett lemondanunk. Nehéz is volt megindokolnunk, miért akarunk időnként újabb és újabb művészeket, hangszereket kölcsönözni, amikor 51 státuszban lévő zenekari tag és az ehhez tartozó hangszerállomány „terheli” a költségvetést. Az új működési formában, viszonylagos financiai függetlenség mellett az eddiginél jobban érvényesülhet majd a szakmai önállóság. Talán a jelenlegi állománytáblában is végezhetünk olyan kisebb módosításokat, amelyeket az eddigi közalkalmazotti tábla nem engedett meg. Félstátuszokra gondolok, amelyek a pénz jobb elosztásával megteremthetők, és amelyek révén inkább az élet követelményeinek megfelelően tudjuk módosítani a hangszer-összeállítást a múltból öröklött merev, érinthetetlen struktúra helyett.

– Amit eddig elmondott, csupa szakmai-anyagi előrelépés lehetősége az együttes számára. Miért számolnak akkor a tagok jelentősebb mértékű elszállingózására?

– Nem is annyira mi számoltunk ezzel, mint inkább a belügyi vezetés. Úgy gondolták, hogy az emberek mereven ragaszkodnak közalkalmazotti helyükhöz; a közhasznú társaság lazább szövetséget jelent, amelyben más jogok érvényesülnek, mint közalkalmazotti munkaviszony esetén. Számos közalkalmazotti jogot az új szerződés is érintetlenül hagyott. Igaz, az

új szerződés két évre szól csupán; valószerűtlennek tartom azonban, hogy a minisztérium ne hosszú távra gondolkodna.

A helyzet egyébként megkívánta, hogy a lehető legnagyobb biztonságot szavatoljuk muzikusainknak, hiszen ha ők nem vállalták volna az új szerződés feltételeit, távozásuk – amellet, hogy a jogfolytonosságra való tekintettel felmondási időt nem kellett volna fizetni és a keresetek rendkívül alacsonyak – olyan összegű végkielégítésre kötelezte volna a fenntartókat, hogy az a zenekar végét is jelentette volna.

A közhasznú társaság két éves szerződése emiatt sem adhat okot külön aggodalomra: a jogfolytonossággal szerződött muzikusok ugyanis ugyanúgy számot tarthatnak a szerződés megszüntetése után a végkielégítésre, mintha közalkalmazottnak volnának.

– Mit jelent az új működési formában a Belügyi Általános Kht. név?

– Meglehetősen semmitmondó, tudom, de nagyon fontos elem. Ez a közhasznú társaság, amelynek mi valójában egy részévé válunk, beruházással és fejlesztéssel foglalkozik. Ez intézi a Belügyminisztérium összes felújítását, fejlesztési beruházási munkálatait. Nem lesz könnyebb az életük, hiszen eddig kis létszámmal dolgoztak és megbízták a megfelelő szakembereket a munkák elvégzésével. Most több mint száz fővel növekszik létszámuk, ami azért más „életformát” jelent majd.

– És ebben a működési formában jobban számíthatnak pályázati-alapítványi támogatásra, mint eddig?

– Nemcsak pályázati-alapítványi, de állami támogatásra, sőt szponzori szerződések létrejöttére. Vannak már komoly ígéreteink is. Tárgyalások folynak éppen a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumával, hogy komoly összeggel támogat-

ják esetleg mindkét együttesünk működését; konkrétumokról egyelőre nem tudok beszámolni. Az azonban bizonyos, hogy ha a belügyi támogatás mellett a szóbanforgó összeget a kulturális tárca is biztosítani tudja, kevésbé szerényen kell a hazai zenei élet pódiumára lépniük.

Szeretnénk lehetőséget biztosítani versenygyőztes fiataloknak, akik nem tudnak hol, nem tudnak kivel színpadra lépni. Szeretnénk kiterjeszteni ifjúsági műsorainkat, amelyeket nagy rutinnal és nagy sikerrel mutatunk be évek óta, de jelenlegi kapacitásunk arra is alig elég, hogy a belügyi dolgozók részt vehessenek rajtuk. Szeretjük a kuriózumokat; nemrég játszottunk például Augsburgban egy gyermekoperát egy énekiskola növendékeivel. Az általános iskolás korosztály alkotta a kórust, a középiskolások a szólistákat. Maga a történet: (Hans Krusa

Brundibár – Theresienstadt 1943) megható, amely a gettóban játszódik. Annak idején az ott élő gyerekek a megpróbáltatások közepette tanulták meg ezt a darabot, inségben, veszélyben, és nagyon jól feltalálták magukat. A darab kedves, megható, a zene szép – itthon is minden bizonnyal sokaknak tetszene.

Évek óta sikeres és bevételünket növelő programot kínálunk a hazánkba látogató turistáknak; nem tartom közömbösnek, ezt milyen színvonalon tudjuk fenntartani, esetleg még bővösabbá tenni. Programunk igényesen összeállított komolyzenei műsor, amelynek szerepe lehet az országról kialakított „gulyáspartis-mulatozós” kép jelentősen árnyaltabbá tételében. Jó érzés volt a telt házakat látni, a hatalmas tapsot hallgatni. Nagyon szeretnénk jelentősebb teret bódítani a magyar zenei életben, amihez elengedhetetlenül szükség van a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatására, és úgy gondoljuk,

hogy annak fejében az a tárca is meghatározhatja némely tevékenységünket. Nem arra gondolok, hogy „magához vegyen” minket a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, hiszen sok együttes megfelelő szintű eltartására nem képes, és megfelelő helyen vagyunk a Belügyminisztérium keretein belül. Mindenképpen szerencsés dolog azonban, ha támogatásával egyben elismeri azt a tevékenységet, amelyet mi is kifejtünk a nemzeti zenei életben.

Sajnálkozva nézzük a darabjaikkal házáló fiatal, tehetséges zeneszerzőket. Anyagi fedezet birtokában szeretnénk új műveket íratni az együttesnek. Ezeket mi magunk mutatnánk be, mert bár közönségünk meglehetősen konzervatív, meggyőződésem, hogy megfelelő környezetben, megfelelő ismertetéssel ellátva e művek eladhatóak.

Régóta tervezzük stúdióberendezés vásárlását abból a célból, hogy folyamatosan dokumentálhassuk a zenekar tevékenységét. Bizonyos idő elteltével a legszébb percekből válogatást készítenénk, amely promóciós anyagként és ajándékként egyaránt használható lenne.

És ha mindez valóra válik, lehet, hogy már nem lesz elég az az egy kulturális menedzser, aki ma a zenekar szinte minden dolgát el kell, hogy intézze. Vállalkozási formában talán szerződethetünk valakit, aki intenzívebben tudja a nyilvánosság felé adminisztrálni az együttest, szoros kapcsolatot tart a sajtóval, megfelelő szintű reklámanyagokról gondoskodik.

A jövő tehát nem szól drasztikus fizetésemelésről, de lehetőség lesz a jelenleginél jobban, legalább a másutt meglévő művészeti pótlékkal megemelt bérrrel megfizetve megbecsülni muzikusainkat. További ösztönzésként hathat, hogy megfelelő szakmai programok honorálásával, a teljesített munka utáni külön díjazással is elismerjük kollégáink teljesítményét. Személyes kapcsolatainkon keresztül kialakult külföldi kapcsolataink olajozottan működnek. Azok a városi kórusok, amelyekkel közös produkciókat szoktunk létrehozni, folyamatosan jelentkeznek. Svájc, Németország e fellépések rendszeres területe. Karácsony tájékan rendszeresen veszünk részt gálhangversenyeken. Célunk azonban az, hogy muzikusaink itthon tudjanak annyit keresni, amennyiből tisztességesen megélnék, hiszen nem jó hosszabb időre szétszakítani a családokat. A külföldi útnak legyen kuriózum és kirándulás jellege, ne szükségszerű rossz, amit a megélhetés érdekében feltétlenül vállalni kell.

Tóth Anna